

TĀLS CEĻŠ EJAMS

Pirms pusotra gada viņi sāka palīdzēt Ukrainai, nebija cits citam pazīstami, taču darbojās ar vienu mērķi – sniegt humāno atbalstu, rezultātā pirms gada izveidojot labdarības organizāciju – biedrību “TeV”. Gada laikā organizācija ir pamanīta, saņemtas daudzas pateicības no Ukrainas, novērtēta arī Latvijā.

Ingus Ostrovskis un **Miks Duburs** ir divi no viņiem, kuru ikdiena paiet gan Latvijā, piesaistot finansējumu un kopā ar pārējiem biedriem piepildot ar nepieciešamajām lietām lielās kravas automašīnas, gan tās nogādājot Ukrainas teritorijā – vietās, kur notiek karadarbība.

Kāds bija jūsu katra stāsts, iesaistoties palīdzības sniegšanā Ukrainai un izveidojot savu sabiedrisko organizāciju?

Ingus: Biju atbraucis atvaļinājumā no Anglijas. Tad jau runāja par karu, taču īsti tam neticēja. 24. februārī, karam sākoties, bija jāizvēlas, vai gribi palīdzēt, vai tikai stāvēt malā un runāt. Atradu biedrību “Palīdzēsim otram”, diezgan ātri sakrāmējām pirmo kravas mašīnu un sapratām, ka ar to palīdzība jau neapstāsies. Tajā laikā sākās uztraukums par lielo bēgļu skaitu, kas tuvojās robežai. Meklēju iespējas, kā vēl palīdzēt. Uzziņāju, ka to var darīt Ventspils ielas angāri no rīta līdz vakaram. Uz turieni cilvēki veda visu, ko vien varēja. Tā bija mana pirmā iepazīšanās ar biedrību “Tavi draugi”. Tā iesaistījās palīdzībā Ukrainai. Pagājušā gada jūnijā savācāmies domubiedri un nodibinājām savu

biedrību “TeV”. Mūsu tiešie mērķi ir palīdzēt armijai un medicīnas iestādēm Ukrainā.

Miks: Kad 2022. gada 24. februārī sākās karš, bija doma, ka kaut kas ir jādara, jo nevar tikai bakstīt telefonu un lasīt ziņas, bet ir vajadzīga rīcība, jāpalīdz. Jau tajā laikā pamainījās apziņa, no kā sastāv dzīve, un labi, ka tas tiešā veidā neskar mūs. Bet līdztekus radās vēlme kaut ko darīt lietas labā. Bija informācija par to, ka cilvēki satiekas Ventspils ielā, gādā nepieciešamās preces un dodas uz Ukrainu. Pie robežas biju jau pirmajās kara dienās. Kad ceļā devās pirmās kolonnas, savā starpā sazvanījāmies, izveidojām čatu, tās bija pirmās darbības, līdz nokļuvām līdz robežai. Tur priekšā bija paziņas no Ukrainas puses. Arī garas rindas ar bēgļiem, jau pirmās traģiskās ziņas. Atmiņā projām skats: auksts februāris,

lielas plūsmas dodas pāri robežai, pārsvarā sievietes un mazi bērni. Ar tādu situāciju nebiju reāli saskāries dzīvē. Tas bija sākums. Koordinācijas darbs un darbošanās dažādos virzienos turpinājās. Daudzi cilvēki iesaistījās, zvanīja un prasīja, ko mums vēl vajag. Tās bija emocijas un darbs 24/7.

Ingus: Tā situācija visus mūs apvienoja.

Miks: Šīs sajūtas varētu salīdzināt ar barikāžu laiku. Tad man bija kādi 15 gadi. Katrā briesmīgā lietā ir jāmeklē kaut kas labs. Šajā gadījumā labais bija misija palīdzēt un arī stiprināt Latvijas valsts drošību. Tas bija labs brīdis, lai pārliecinātos, ka mūsu tautā ir daudz cilvēku, kuri grib darīt un dara.

Kāpēc jūsu organizācija tik mērķtiecīgi palīdz Ukrainai tieši šajās divās jomās?

Miks: Karš ir neprognozējams.

Ar laiku bēgļu straumes apsika, jo tie cilvēki, kuri bija izdomājuši izbraukt, tie izbrauca. Daļa atgriezās, jo ilgi nevarēja dzīvot uz čemodāniem svešumā. Lai cik tas būtu absurdi, palielinās arī cilvēku skaits Hersonā, arī citās apdraudētās vietās, pat ja viņi var aiziet bojā jebkurā brīdī. Bēgļi atgriežas arī no labklājīgās Eiropas, jo māju sajūta un apziņa, ka svešumā nav viņu vieta, lai cik tas būtu dīvaini, ir svarīgāka.

Ingus: Kāda sieviete no Harkivas teica, ka viņai jābrauc atpakaļ, jo tur viņas mājas un viņas vīrs. Latvijā ir attāli radi, tāpēc vīram esot iesauka *Latiš*. Ir vairāki ukraiņi ar iesauku *Latiš*.

Miks: Karš ievieš korekcijas un prioritātes. Skaidrs, ka vajadzīga palīdzība civiliedzīvotājiem, kādām konkrētām sociālām grupām, kas nevar pašas par sevi parūpēties. Pamazām ziedojumu Ukrainai kļūva arvien vairāk. Mēs nevaram palīdzēt visiem, tas nav iespējams. Tāpēc viens no mērķiem, kāpēc radās mūsu biedrība, bija vēlme atbalstīt tieši armiju.

Karot starptautiskajā bataljonā no Latvijas devās arī vairāki latvieši, mēs nodrošinājām viņiem pilnīgu ekipējumu. Otrs fokuss ir slimnīcas un citas medicīnas iestādes. Mēs atradām partnerus Lielbritānijā, kuri komplektēja un vāca dažādas medicīnas iekārtas no Lielbritānijas slimnīcām. Palīgā nāca Rīgas dome, dabūjām telpas Iman-tā, ko izmantojām šo iekārtu uzglabāšanai. Tas viss kopā salikās. Ar Anglijas uzņēmuma palīdzību mums bija iespēja atbalstīt medicīnas iestādes ar dažādu veidu aparātūru. Mums ir dažādi projekti saistībā ar Ukrainu arī Latvijā, kā, piemēram, rehabilitācija ievainotajiem. Izvērtējot karadarbību, kas virzījās uz priekšu, okupanti mērķtiecīgi šāva uz slimnīcu, pat morgiem. Tā ir armijas politika karadarbībā. Tāpēc palīdzība Ukrainas armijai mums ir prioritāte.

Cik reižu būs un kilometru nobraukts šī pusotra gada laikā uz un no Ukrainas?

Ingus: Ukrainā šī pusotra gada laikā esmu bijis kādas padsmi reizes. Ātrākais – vienas dienas laikā iebrauc un izbrauc. Dažkārt gandrīz mēnesi ir nodzīvots. Nobraukti neskaitāmi kilometri, ceļi zināmi kā savas mājas. Citi saka, no Rīgas līdz Ventspilij tālu. Salīdzinoši tas ir tik tuvu, ka vari aizbraukt un paēst brokastis un ātri atgriezties. Šajā gadā sniegotā braucienā uz Kupjansku, nobraucot 100 km, nebija pa ceļam nekur, kur paēst. Būts bieži un paveicies, ka iegūts daudz draugu un paziņu.

Nav vērts baidīties par to, ko nevari izmainīt. Tu vari nebraukt, tā ir tava izvēle.

Pēc katra brauciena turpina parādīties jauns draugu un paziņu tīkls, kurā katrs ir ļoti atsaucīgs. Ja kaut kas notiek mašīnai uz ceļa, vienmēr ir iespēja kādam piezvanīt, un maģiskā veidā atrodas kāds, kurš palīdz. Tā ir viesmīlība. Karš cilvēkus ir padarījis vēl atsaucīgākus. Ja vēl esi no Latvijas 1500 km atbraucis ar palīdzības kravu, aicina mājās, paēdina, izgulda. Atceļā no Hersonas netālu no Kijivas mašīnai pārsprāga riepa un līdz pusnaktij nepaspējām iebraukt pilsētā. Ceļš tumšs un tukšs. Iebraucām diennakts benzīntankā, pēkšņi nez no kurienes uzradās puika ar mopēdu, kura tēvam pieder viesnīca, uzradās numuriņš, vakariņas, nākamajā rītā – borščs un samainīta riepa. Viss tiek saorganizēts, tikai jāsaprot, ka notiek ukraiņu laika termiņos. Mēs esam pieraduši, ka viss notiek ātri. Ukraiņu 5 minūtes ir aptuveni mūsu 45 minūtes. Ja no rīta saka, ka būs klāt pēc stundas, saproti, ka tas

būs pusdienlaikā. Paldies Dievam, mums viss bijis labi, esam visu izdarījuši un aizbraukuši līdz galam. Mūsu biedrība mēģina nogādāt kravas līdz galam. Mums pārbaudīti sadarbības partneri ir Luckā, kur iedota noliktava. Arī baznīca Kijivā, kurai ir noliktavas telpas. Tomēr mēs biežāk izvēlamies nogādāt kravu tieši rokās saņēmējam. Paša kara sākumā visi humāno palīdzību veda un atstāja noliktavās, kas tur ilgi nostāvēja. Tas nebija pareizi, tāpēc mēs izvēlējāmies šo ceļu.

Miks: Tā aina uz vietas ir pilnīgi cita. Arī vajadzības. Ukrainā ir ļoti vājas valsts institūcijas un spēcīgas sabiedriskās organizācijas. Ja saņem pieprasījumu no valsts un pašvaldības, ir daudz neskaidru jautājumu. Viņi gan cenšas reformēt, bet lēni. Protams, ir izņēmumi. Karš katru dienu izmaiņa situāciju. Tādējādi ir jādama sola uz priekšu. To apliecina pēdējie notikumi, kad vajadzēja no plūdu skartajām

vietām evakuēt cilvēkus. Pirmajās dienās bija nepieciešams vairāk laivu, pēc četrām dienām, kad atveda laivas, ūdens bija nokritis. Tāda pati arī situācija ar ūdenssūkņiem. Karš ievieš tik daudzas korekcijas, kas prasa momentālu reakciju.

Kāpēc sabiedriskās organizācijas Ukrainā ir tik spēcīgas?

Miks: Laba spēja pašorganizēties.

Ingus: Karš jau nesākās 24. februārī, izturīgākie darbojas no 2014. gada.

Miks: Vēl arvien Ukrainas armijai lielu daļu palīdzības nodrošina voluntieri. Lai arī visa pasaule sniedz milzīgu atbalstu, svarīgas bija pirmās dienas. Viņiem izdevās noturēties, tas bija diezgan liels brīnums. Tas bija kopspēks, ko veicināja sabiedriskās organizācijas, kas sākušas palīdzēt kopš 2014. gada.

Kādā situācijā salīdzinoši ir sabiedriskās organizācijas Lat-

viņā? Ko tās gūst no pieredzes, sadarbojoties ar Ukrainu?

Ingus: Mums sāk izkristalizēties organizācijas tieši Ukrainas sakarā. Ja domājam par palīdzību Latvijai, mums šis darbs vēl ir jāstiprina.

Miks: Mums šie notikumi ir mācību stunda. Tā parādījusi, ka mūsu sabiedrība nav tik slikta, kā liekas. Kaut arī esam patērētājsabiedrība, ir daudz cilvēku, kuri palīdz. Satiekam arī savējos uz robežas.

Organizācijas savā starpā nav konkurenti, jo cita ar citu sadarbojas. To mēs joprojām mācāmies. Tas ir solis uz priekšu, kas, pateicoties Ukrainai, sāk nostiprināties pie mums. Jau esam apsvēruši idejas, kā mums var palīdzēt ukraiņi. Runājot par Ukrainā īstenotajiem projektiem, esam ieskicējuši tikai dažus. Pašlaik top pārvietojamais zobārsta kabinets, koordinācijas centrs vienā vecā automašīnā, mums ir projekts par veļas māju, kurā divas sievietes brauks un tiks mazgāta veļa armijniekiem. Daudz ir šo stāstu. Uz vietas Latvijā mums ir ukraiņu karavīri, kuri atbraukuši uz rehabilitāciju.

Kādi ir bijuši lielākie izaicinājumi? Kas dod spēku darboties kā brīvprātīgajiem?

Ingus: Neizdegt. Mēģinām izturēt līdz laikam, kad Ukraina

uzvarēs. Ir grūti, dažkārt pēc garākiem braucieniem iestājas tukšums. Katram braucienam ir sagatavošanās periods, kurā jāiegulda daudz enerģijas. Tad ir brauciens, kas šķiet vieglāks, jo jau esi ceļā, nav jādodomā par sagatavošanos. Taču brauciena laikā redzi iznīcinātās teritorijas. To nav viegli uztvert, tu esi kara zonā, to sauc par pelēko zonu, kur šauj. Aizved palīdzības kravu, satieci ar cilvēkiem, atdod to, un seko ceļš uz mājām. Tad sākas "sagreimošanas" periods, darbs ar atskaitēm. Emocionāli kļūst grūti. Tu zini, ka tevi atkal gaida, mēģini saprast, kā atrast naudu nākamajam braucienam, lai palīdzība neapsīktu. Vasarā ir diezgan grūti, ko apliecina arī pagājušais gads, kad, sākoties vasaras periodam, cilvēki mazāk ziedo. Viņi piemirst par karu, ir noguruši un jau arī pieraduši. Tas ir arī atvaļinājumu un ceļojumu laiks. Tie, kuri brauc uz Ukrainu, saprot, ka drauds ir tuvu, pārējiem tas liekas tālu. Bet tas ir ļoti tuvu, ja vēl rēķina taisno ceļu caur Baltkrieviju, tas ir vēl daudz tuvāk. Līdz ar to drauds ir tepat.

Miks: Labdarība ir liels mēdžmenta process, kurā ir tūkstošiem detaļu. Lai tas notiktu efektīvi, ir daudz jākomunicē. Telefoni ir karsti un izlādējas pusdienas laikā. Tas tevi patukšo kā

uzņēmēju. Mums, uzņēmējiem, tāds ritms ir pierasts, tas palīdz. Tomēr šo lietu organizēšanai jāvelta vēl desmit reīzu vairāk laika un uzmanības, tāpēc esi iztukšots, sāk kaut ko aizmirst. Līdz ar to jāatrod vismaz mirklis, lai no tā visa atslēgtos. Taču vilciens ir iekustināts, projektu nav maz, beidzas viens, klāt jau nākamais. Esošā situācija dzen uz priekšu, jo ir jāpalīdz Ukrainai. Līdztekus mēs palīdzam arī Latvijas sabiedrībai, jo tas ir svarīgi arī mūsu valsts drošības kontekstā. Kā uzņēmējs es mēģinu saskatīt nākamo soli uz priekšu, plānot, kas notiks. Šodien palīdzēt tur, lai tas neatnāk pie mums, ir gudri. Tas ir skaidrs kā diena. Redzot tos skatus, ceļa ainavas, kur pāri gājusi artilērija, simtreiz dienā vari uzdot sev jautājumu, kāpēc tas vajadzīgs. Atbilde ir skaidra un nemainās. Tur mainās cilvēki, jo viņus ir skāris karš. Daudz ir salauztu likteņu. Satiekot ikvienu cilvēku, uzzini stāstu par viņu, ģimeni vai radniekiem, ka kāds ir aizgājis bojā vai ir gūstā, vai vairs nav komunikācijas ar radniekiem Krievijā. Absurdas situācijas starp māti un meitu, kuras vairs nekomunicē, dzīvodamas vienā mājā. Vistrakāk, ja cieš bērni, jo liela daļa ģimeņu ir atrautas viena no otras, bērni nav redzējuši savus vecākus, sievas – vīrus. Tas

ir liels emocionāls smagums, jo, aizbraucot uz turieni, pat negribot tie stāsti pie tevis atnāk. Emocionālais svars spiež vēl papildus. Tu visu saproti un atceries, sajūti to. (*Ingus rāda nofilmēto video ar izpostīto ciemu*). Tu saproti, ka katrā tajā mājā ir dzīvojis cilvēks. Tas ir lielākais izaicinājums – nesalūzt pašam. Jāvelta laiks sev.

Ingus: Grūti atrast sev laiku, lai atbrauktu uz lauku mājām un nopļautu zāli. Tas labi palīdzētu.

Miks: Arī manā gadījumā darbība organizācijā ir uz darba rēķina. Jābalansē, jo nedrīkst sadegt. Es neredzu, ka tas būtu īstermiņa pasākums. Tie, kas līdz šim darbojas mūsu biedrībā, turpina to darīt. Kāds aiziet apstākļu spiests. Tas mums katram ir pārbaudījums.

Kā ir ar baiļu sajūtu, kur rodat drosmi?

Ingus: Tagad mazliet situācija ir mainījusies un normalizējusies. Pirmo reizi, kuru atceros, bija 1. oktobris. Biju viesnīcā Ļvivā, kad pamodos no trauksmes. Sākotnēji nesapratu tā mērogu, izgāju uz balkona uzpīpēt, apkopēja lamāja mani, jo nedrīkst atstāt telpas. Man atgriezoties, dzirdēju, ka raķete trāpīja netālu no TEC stacijas. Nokrita trīs raķetes, viss rībēja. Protams, uzreiz pazuda komunikācijas. Iekšējā baiļu sajūta ir, bet saproti, ka neko nevari izmainīt. Kā man teica, kad Ukrainā biju pirmo reizi, – ja dzirdi svilpošanu, tad skrien un gulies, jo raķete krīt kaut kur tuvumā. Tās bailes mēģinu atstāt uz robežas.

Miks: Baidities ir normāli. Bailes ir normāla cilvēka pašsaglabāšanās instinkta emocija. Bet nav vērts baidities par to, ko nevari izmainīt. Tu vari nebraukt, tā ir tava izvēle. Man kāds ukraiņu karavīrs, deviņpadsmitgadīgs puisis, spilgti aprakstīja savas sajūtas, sakot, ka viņam bija šausmīgi bail, taču redzot, ko citi dara, tas palīdz saņemties, atslēgties no bailēm. Karavīri bailes mēģina

nolikt malā. Nakšņoju viesnīcā Hersonā, tuvu skanēja artilērija, es domāju, kā man tagad aizmigt, kas man jāizdara, jo troksnī gulēt ir neomulīgi. Saproti, ka jāsakoncentrējas, ka neko nevari izmainīt, un jāpaguļ, jo ir jāceļas piecos no rīta, jāpaspēj astoņu stundu laikā aizbraukt un aizvest palīdzību.

Ingus: Vienā no braucieniem nakšņojām mācītāja mājā, kurā vienā no istabām bija trāpījusi raķete, atstājot divus metrus dziļu caurumu. Mācītājs teica, ka tajā brīdī esot aizgājis uz virtuvi iedzert kafiju. Tādas divainas izjūtas bija pēc šī stāsta. Mēs gulējām otrā stāva istabā. Paskatoties pa logu, kuram nebija aizkaru, redzējām sarkanās debesis. Taču, ja esi ļoti pārguris, aizmiedz, kaut arī tuvumā notiek kara darbība.

Iesāktu darbu turpināsiet?

Ingus: Apstāties nevar.

Miks: Esam iesaistījušies procesā, kurš prasa turpināt. Tās lietas nevar nolikt malā. Palīdz, ka ir sadarbības partneri un nevajag lieki braukt ar mazākām kravām.

Jūsu organizācija ir saņēmusi vairākus pateicības rakstus no Ukrainas, divi jūsu organizācijas biedri iecelti par Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieriem. Vai tas motivē turpināt?

Miks: Tas ir jauki. Ukraiņi to saprot un novērtē.

Ingus: Motivē, kad aizbrauc un satiec karavīrus, kuriem esam palīdzējuši ar automašīnām, ekipējumu, droniem. Aizveduši jaundzimušo inkubatoru, kurš izglābj priekšlaikus dzimušos bērnus. Tā ir atgriezeniskā saite. Pateicības raksti arī priecē, dažkārt pietiek arī ar izteiktajiem vārdiem. Jūties slikti, kad nesanāk palīdzēt.

Kā organizācija plāno darboties pēc kara Ukrainā?

Miks: Par to esam runājuši, ieskicējuši, ko varam pārņemt no Ukrainas pieredzes mūsu valsts drošības uzlabošanai, piemēram, pierobežā. Taču Ukrainā vajadzību ir daudz, vēl tāls ceļš ejams. ●